

Universell utforming som strategi i kommunene – Ressurskommuner

Tiltak K1. 1 i Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009 - 2013 – Norge universelt utformet 2025

Nasjonal prosjektbeskrivelse

Miljøverndepartementet 17. mars 2010.

1. INNLEDNING

Dette dokumentet inneholder felles prosjektbeskrivelse for ressurskommunene og Miljøverndepartementet for deltiltak K1.1 i ”Norge universelt utformet 2025 - Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009 - 2013”. Prosjektbeskrivelsen omfatter perioden 2009 – 2013.

Tiltaket K1 beskrives slik:

Tiltak K1

Nasjonalt utviklingsprosjekt i fylker og kommuner.

Universell utforming utvikles som en strategi kommunal og regional planlegging og forvaltning. Tiltaket inkluderer ressurskommuner, pilotfylker og nye pilotkommuner. Alle fylker og 25 % av kommunene bør aktivt med innen 2014.

Gjennomføring: 2009 – 2013.

Ansvarlig: Miljøverndepartementet.

I Miljøverndepartementets brev av 16. januar 2009: ”Universell utforming som strategi i kommunene - Videreføring av pilotkommunesatsingen gjennom ressurskommuner”, presiseres hensikten med tiltaket i tillegg slik:

Ressurskommunenes oppgaver vil være å bidra som en aktiv samarbeidspartner for regionalt nivå og fungere interkommunalt og bilateralt overfor andre kommuner.

Tiltak K1 skal bidra til bl.a. følgende mål i "Norge universelt utformet 2025":

- Kommunene bør arbeide for at alle kommunesentra i Norge blir universelt utformet
- Alle kommuner har friluftsområder for allmenn bruk som er universelt utformet
- Alle kommuner bør ha vedtatt kommuneplan med retningslinjer og bestemmelser for universell utforming innen 2015
- Universell utforming bør være et integrert prinsipp i alle regionale planer innen 2015
- Alle fylker og 25 % av kommunen bør delta aktivt i nasjonalt utviklingsprosjekt for universell utforming med kommune og fylkesrettet satsing innen 2014
- Alle kommuner bør ha deltatt aktivt i veiledning om ny plan- og bygningslov innen 2010.

2. DOKUMENTET OMHANDLER (INNHOLDSFORTEGNELSE)

- Hensikten med felles prosjektbeskrivelse
- Hensikt med ressurskommuner for universell utforming
- Forutsetninger
- Visjon
- Hovedmål
- Resultatmål
- Hovedtidsplan og milepæler
- Ressurskommunenes prosjektplan - dokumentasjon og rapportering
- Evaluering
- Aktører og organisering
- Prosjektøkonomi.

3. HENSIKTEN MED FELLES PROSJEKTBEKRIVELSE

Prosjektbeskrivelsen skal:

- bidra til effektiv prosjektgjennomføring ved å synliggjøre felles mål, forventninger og roller i et felles dokument for ressurskommunene, MD og andre medvirkende i deltiltak K1.1.
- kommunisere prosjektets mål overfor alle de aktørene som er/blir involvert i deltiltaket.

Denne prosjektbeskrivelsen skal fungere som en "samarbeidsavtale" mellom Miljøverndepartementet og ressurskommunene og er retningsgivende for den enkelte kommune, parkommune og for departementet.

4. HENSIKT MED RESSURSKOMMUNER FOR UNIVERSELL UTFORMING

Ressurskommuner for universell utforming skal bidra til:

- å virkeliggjøre nasjonale mål i Regjeringens handlingsplan "Norge universelt utformet 2025" – med særlig vekt på de som er omtalt innledningsvis i dette dokumentet.
- gjennomføre handlingsplanens "Tiltak K1, Nasjonalt utviklingsprosjekt i fylkeskommuner og kommuner".
- utnytte og formidle på en systematisk måte erfaringer som er nedfelt blant annet i rapporten "Universell utforming som kommunal strategi – Erfaringer og resultater fra pilotkommunesatsingen 2005-2008 "(T-1472) og erfaringer som høstes i ressurskommunenenes videre arbeid på feltet.

5. FORUTSETNINGER

Ressurskommunene skal:

- fortsette utviklingsarbeidet med universell utforming i egen kommune med høyt ambisjonsnivå
- ha en strategi for formidling av kunnskap og erfaringer til andre kommuner
- ha en personressurs som koordinator for intern og ekstern virksomhet (prosjektleder)
- organisere ressurskommunearbeidet best mulig med utgangspunkt i den enkelte kommunens spesielle forutsetninger med god politisk forankring og lokal medvirkning.

Miljøverndepartementet skal sørge for:

- økonomisk godtgjørelse for den eksterne aktiviteten i ressurskommunene (dvs. enkeltkommunene og parkommunene)
- nasjonal prosjektledelse
- to samlinger i året for prosjektledere for universell utforming
- god kobling mellom ressurskommunene og pilotfylkene og til relevante nasjonale satsinger
- nettsted (www.universell-utforming.miljo.no)
- bistand til gjennomføring av eventuelle delprosjekter
- markedsføring av ressurskommunene som kompetansemiljø for alle andre kommuner
- bistand til formidling av eksempler under veis
- sluttrapport i 2013
- evaluering.

6. VISJON

Ressurskommuner for universell utforming formidler begeistring, kunnskap og gode eksempler.

7. HOVEDMÅL

Ressurskommunene skal legge til grunn for sitt arbeid omforente hovedmål. Disse hovedmålene er formulert på bakgrunn av mål i Regjeringens handlingsplan, gjengitt innledningsvis i dette dokumentet. Felles hovedmål skal bidra til at ressurskommunenes arbeid samlet sett får en innretning som peker direkte mot de nasjonale målene. Samtidig er hovedmålene formulert så romslig at de skal gi godt handlingsrom for utvikling av lokalt tilpasset aktivitet. For å vise koblingene er de aktuelle nasjonale målene gjengitt i *kursiv*.

Hovedmål 1:

Være forbilde og bidra til at andre kommuner øker kunnskap og innsats for universell utforming.

Referanse til handlingsplanens mål:

- *Kommunene bør arbeide for at alle kommunesentra i Norge blir universelt utformet.*
- *Alle kommuner har friluftsområder for allmenn bruk som er universelt utformet.*
- *Alle kommuner bør ha vedtatt kommuneplan med retningslinjer og bestemmelser for universell utforming innen 2015.*

Hovedmål 2:

Være dialogpartner og bidragsyter i det nasjonale arbeidet for universell utforming

Referanse til handlingsplanens mål:

- *Alle fylker og 25 % av kommunen bør delta aktivt i nasjonalt utviklingsprosjekt med kommune og fylkesrettet satsing innen 2014.*

Hovedmål 3:

Samarbeide med fylkene om kompetanseheving og formidling av gode eksempler til andre kommuner.

Referanse til handlingsplanens mål:

- *Alle kommuner bør ha deltatt aktivt i veiledning om ny plan- og bygningslov innen 2010.*

Hovedmål 4:

Være pådriver og ta initiativ til å sette universell utforming på dagsorden i ulike nettverk og samarbeidsfora.

Hovedmål 5:

Formidle kunnskap og resultater i ulike nettbaserte og trykte medier.

Hovedmål 6:

Initiere og delta i delprosjekter sammen med andre kommuner og nasjonale/regionale kompetansemiljøer.

8. RESULTATMÅL

Under hvert hovedmål skal det utarbeides resultatmål.

Resultatmålene skal:

- utformes som konkrete arbeidsmål for det lokale arbeidet innenfor prosjektets hovedmål, slik de er nedfelt i felles prosjektbeskrivelse
- utarbeides og prioriteres av ressurskommunene som grunnlag for deres aktivitet som ressurskommuner
- inngå i den lokale prosjektplanen og årlige aktivitetsplanen for den enkelte ressurskommunen
- gi dokumentasjon til nasjonalt nivå gjennom årlig rapportering.

Nedenfor er det angitt resultatmål som skal brukes i rapporteringen fra ressurskommunene til Miljøverndepartementet. Det forventes ikke at alle ressurskommunene skal bidra (like mye) på alle resultatmål, men at tiltaket K1.1 samlet sett viser aktivitet og resultat på de omforente hovedmålene når perioden for tiltaket avsluttes. Ressurskommunene står fritt til å formulere egne resultatmål/arbeidsmål på alle relevante sektorområder.

Hovedmål 1

Være forbilde og bidra til at andre kommuner øker kunnskap og innsats for universell utforming.

Resultatmål:

- *Ha gjennomført opplegg for (xx antall) kommunedelegasjoner.*

Hovedmål 2

Være dialogpartner og bidragsyter i det nasjonale arbeidet for universell utforming.

Resultatmål:

- *Ha levert minst ett eksempel til bruk i nasjonalt arbeid på:*
 - *kommunale bygg- og/eller uteområdeprosjekter hvor universell utforming er integrert i hele planprosessen og med høy bevissthet på universell utformingskvalitet i forhold til kostnader.*
 - *hvordan samfunnsdelen i kommuneplan kan utvikles som verktøy for å integrerer universell utforming som strategi i kommunens virksomhet.*
 - *rutiner som sikrer konsistens i gjennomføring av vedtatte planer – identifisering av kritiske faser i gjennomføringsprosesser.*
 - *evt. andre tema som presiseres i løpet av perioden 2009-2013.*
- *Ha stått til disposisjon for utvikling og gjennomføring av tiltak K5 i Regjeringens handlingsplan for universell utforming: Kompetanseprogram for politikere og ansatte i kommunene.*
- *Ha bidratt til utvikling av program med fokus på universell utforming i kommunesentraene, tiltak P1.*
- *Ha bidratt til nasjonalt utviklingsarbeid som angår geografiske informasjonssystemer for innhenting og presentasjon av data om universell utforming (jfr. tiltak P2).*

- *Ha bidratt til nasjonalt arbeid knyttet til friluftsområder og lokal luftkvalitet (jfr. tiltak P3).*
- *Ha bidratt til utvikling og samordning av verktøy og veiledningsmateriell for utvikling av universell utforming i kommunale planer.*

Hovedmål 3

Samarbeide med fylkene om kompetanseheving og formidling av gode eksempler til andre kommuner.

Resultatmål:

- *Ha deltatt som innleder på (xx antall) regionale konferanser/kurs for kommuner, herav:*
 - *(x antall) initiert av et pilotfylke*
 - *(x antall) initiert av annet fylk*
 - *(x antall) initiert av ressurskommuner*

Hovedmål 4

Være pådriver og ta initiativ til å sette universell utforming på dagsorden i ulike nettverk og samarbeidsfora.

Resultatmål:

- *Ha bidratt til dagsorden på (xx antall) nettverk og samarbeidsfora, herav*
 - *(X antall) Folkehelse/plan*
 - *(X antall) Livskraftige kommuner*
 - *(X antall) Interkommunale samarbeidsorganer/fora*
 - *(X antall) bransjer, fagorganisasjoner o.a.*

Hovedmål 5

Formidle kunnskap og resultater i ulike nettbaserte og trykte medier.

- *Har fått publisert (xx antall) artikler (egenproduserte, nyhetsoppslag o.a.)*

Hovedmål 6

Initiere og delta i delprosjekter sammen med andre fylker, kommuner, nasjonale og/eller regionale kompetansemiljøer:

- *Ha initiert/deltatt i (x antall) delprosjekt.*

9. HOVEDTIDSPLAN OG MILEPÆLER

- Varighet: 2009 – 2013
- To årlige prosjektledersamlinger
- En felles samling per år med pilotfylkene - om høsten
- Årlig rapportering på hovedmål og resultatmål jf. punkt 7 og 8 over.
- Sluttrapportering fra ressurskommunene 1. juli 2013
- Nasjonal sluttrapport desember 2013
- Evaluering avsluttet første halvår 2014

10. RESSURSKOMMUNENES PROSJEKTPLAN - DOKUMENTASJON OG RAPPORTERING

Ressurskommunene skal utarbeide prosjektplan for sin aktivitet som ressurskommune, og denne skal beskrive:

- Strategi for formidling
- Personressurser
- Organisering og forankring i kommunen, herunder medvirkning og rolle til råd for funksjonshemmede og brukerorganisasjoner
- Utdype egne arbeidsmål basert på hovedmålene og resultatmålene i den felles prosjektbeskrivelsen
- Konkretisere aktivitet i årlig aktivitetsplan
- Økonomi
- Rapportering.

Ressurskommunene skal rapportere årlig på hovedmål og resultatmål jf. punkt 7 og 8 over, basert på lokal handlingsplan og aktivitetsplan. Rapport skal sendes innen 1. november.

Ressurskommunene skal årlig rapportere for anvendes av tilskuddsmidler pr. 15.januar påfølgende år.

11. EVALUERING

Miljøverndepartementet vurderer i samråd med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet innen utgangen av 2010 behovet for/opplegg for evaluering og utformer oppdrag med sikte på ferdigstillelse av evalueringsrapport første halvår 2014.

12. AKTØRER OG ORGANISERING

Sentrale aktører i prosjektet:

- Miljøverndepartementet v /Avdeling for regional planlegging
- Ressurskommunene herunder enkeltkommuner og parkommuner
- Pilotfylkene
- Kommunenes Sentralforbund/Livskraftige kommuner

Prosjektorganisering

- Miljøverndepartementet har prosjektledelse og ansvar for nasjonal koordinering av tiltaket og rapporterer til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- Ressurskommunene har selvstendig ansvar for oppfølging av egen prosjektplan. De deltar i de angitte samlinger med prosjektleder eller andre etter nærmere avklaring.

Instanser på nasjonalt nivå som Statens bygningstekniske etat, Husbanken, Deltasenteret o.a. trekkes med i arbeidet etter nærmere avtaler. Organisering av delprosjekter innenfor hovedmål 6 avklares med Miljøverndepartementet.

13. PROSJEKTØKONOMI

Direkte støtte til ressurskommunene er knyttet til stimuleringsmidlene til handlingsplanen 2009 – 2013. Tilskuddet er p.t. fastsatt til:

- kr. 225.000 per enkeltkommune
- kr. 300.000 per parkommune
- Nasjonal koordinator
- Samlinger
- Støtte til delprosjekter